

ТРАДИЦІЙНІ
МУЗИЧНІ
ІНСТРУМЕНТИ
КОБЗАРІВ
І ЛІРНИКІВ

ТРАДИЦІЙНІ
МУЗИЧНІ
ІНСТРУМЕНТИ
КОБЗАРІВ
І ЛІРНИКІВ

До 140-ліття
від дня народження
Гната ХОТКЕВИЧА
[1877-1938]

Національна академія наук України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського
Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»
Кобзарський Цех
Фонд національно-культурних ініціатив імені Гната Хоткевича

ТРАДИЦІЙНІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ КОБЗАРІВ І ЛІРНИКІВ

*Матеріали
науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

2 червня 2017 року
м. Київ, НЦНК «Музей Івана Гончара»

УДК 784.4:39(477)
ББК 85.314(4УКР)
Т 65

*Видання здійснене
завдяки меценатській підтримці
Андрія ХОТКЕВИЧА (США)*

Т 65 Традиційні музичні інструменти кобзарів і лірників : Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (2 червня 2017 р.) ; упоряд. К. П. Черемський. — Харків : Видавець Олександр Савчук ; НЦНК «Музей Івана Гончара», 2017. — 240 с.: [27 іл.].

Науково-практична конференція з міжнародною участю «Традиційні музичні інструменти кобзарів і лірників» (2 червня 2017 року, Україна, м. Київ, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», вул. Лаврська, 19) проводиться до 140-річчя від Дня народження Гната Хоткевича під егідою Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Конференція присвячена актуальним питанням дослідження і сучасного розвитку музичних інструментів українських традиційних співців-музикантів (кобзи, бандури, торбана, гусел, колісної ліри, інших) та їхнього місця серед музичного інструментарію світу. Розглянуто широке коло питань, пов'язаних із феноменами автентичного репертуару кобзарів і лірників, його перегуку з репертуаром традиційних співців інших народів; особливостями нинішньої репрезентації кобзарського творчого набутку; проблемам культивування в суспільстві епічної творчості, формування спільнот шанувальників, виховання сучасного слухача тощо. Зосереджено увагу на новітньому науковому переосмисленні традиційних «співочьких» інструментів, експертному оцінюванню їхніх різновидів, регіональних особливостей конструкцій, строю; досвіду доказової реконструкції інструментів «співочького» ряду: історичним традиціям й новітнім досягненням виготовлення; своєрідностям давнього і сучасного виконавства, традиційним й новаторським школам, способам, стилям гри тощо. Відкрито для наукового обговорення нині не досліджені сфери психофізіологічного впливу виконавства традиційних співців-музикантів, етномедичної практики кобзарів, лірників, стихівничих.

Збірник статей розрахований на науковців, дослідників, музейних працівників, викладачів і студентів ВНЗів, музикантів, подвижників кобзарського виконавства, а також — на широке коло шанувальників традиційних музичних інструментів.

УДК 784.4:39(477)
ББК 85.314(4УКР)

© Автори, 2017
© Черемський К. П., упорядкування, 2017
© Видавець Олександр Савчук, макет, 2017

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. Актуальні питання теорії і практики

<i>Ірина Романюк (Харків)</i> НАРОДНА ПСАЛЬМА КОБЗАРСЬКО-ЛІРНИЦЬКОЇ ТРАДИЦІЇ: ДО МЕТОДОЛОГІЇ ВИКОНАВСЬКОГО АНАЛІЗУ.....	11
<i>Костянтин Чеченя (Київ)</i> ЛЮТНЯ — TERRA INCOGNITA.....	22
<i>Олег Чухліб (Харків)</i> ТОРБАН ЯК РІЗНОВИД БАРОКОВОЇ ЛЮТНІ В УКРАЇНІ.....	29
<i>Віктор Мішалов (Торонто, Канада)</i> СУПРОВОДИ НА БАНДУРІ ХАРКІВСЬКОГО ТИПУ.....	40
<i>Кость Черемський (Харків)</i> ТРАДИЦІЙНА БАНДУРА: ПОШУК АЛГОРИТМІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	47
<i>Андрій Паславський (Київ)</i> ДОСВІД ПОШУКОВОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ В НАУКОВІЙ РЕКОНСТРУКЦІЇ СТАРОСВІТСЬКИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.....	61
<i>Ганна Цимбаліста (м. Хмельницький)</i> ПРОБЛЕМИ КУЛЬТИВУВАННЯ В СУСПІЛЬСТВІ ЕПІЧНОЇ КОБЗАРСЬКОЇ ТА БАНДУРНОЇ ТВОРЧОСТІ, ФОРМУВАННЯ СПІЛЬНОТ ШАНУВАЛЬНИКІВ.....	70
<i>Тетяна Беценко (Суми)</i> МОВНОСТРУКТУРНІ ЗАСОБИ ІМПРОВІЗАЦІЙНОГО ТВОРЕННЯ ГЕРОЇЧНОГО ЕПОСУ (ДУМ).....	75
<i>Людмила Михно (Суми)</i> УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ДУМИ — ОРИГІНАЛЬНІ ПАМ'ЯТКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	83
<i>Марина Набок, Мухаммад Абу Хамеда (Суми)</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АРАБСЬКІЙ УСНІЙ НАРОДНІЙ ТВОРЧОСТІ.....	88

<i>Костянтин Рахно (Опішне)</i> КОЛІСНА ЛІРА В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ: МІЖ ЗАХОДОМ І СХОДОМ.....	94
<i>Марина Набок, Мехмет Бешир (Суми)</i> ЕТНОТИП ВОЇНА В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ДУМАХ ТА КУРДСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСНЯХ.....	103
<i>Михайло Рахно (Полтава)</i> ЕПІЧНА ТРАДИЦІЯ СЕРЕДНЬОВІЧНИХ ГЕРМАНЦІВ І УКРАЇНСЬКЕ КОБЗАРСТВО.....	110
<i>Олександр Матковський (Суми)</i> КОБЗАРСТВО — ЕЛІТАРНЕ ЯВИЩЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАРОДНОМУЗИКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ.....	124
<i>Віолетта Дутчак (Івано-Франківськ)</i> ТРАДИЦІЙНЕ КОБЗАРСТВО В СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ.....	129
<i>Олександр Савчук (Харків)</i> ТРАДИЦІЙНИЙ КОБЗАРСЬКИЙ СВІТОГЛЯД В СВІТЛІ ФІЛОСОФСЬКОЇ СИСТЕМИ Г. С. СКОВОРОДИ.....	144
<i>Наталія Федорняк (Івано-Франківськ)</i> УКРАЇНСЬКЕ КОБЗАРСТВО В ОБ'ЄКТИВІ ЗАРУБІЖНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА (НА МАТЕРІАЛАХ МОНОГРАФІЇ НАТАЛІЇ КОНОНЕНКО «UKRAINIAN MINSTRELS: AND THE BLIND SHALL SING»).....	153
<i>Ольга Кубік (Івано-Франківськ)</i> ТРАДИЦІЙНА ЛЕБІЙСЬКА МОВА КОБЗАРІВ І ЛІРНИКІВ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	160
<i>Кость Черемський (Харків)</i> ЕТНОМЕДИЧНІ АСПЕКТИ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙНИХ СПІВЦІВ-МУЗИКАНТІВ.....	168

РОЗДІЛ II. Дослідження. Матеріали. Дискусії

<i>Олександр Тихенко (Київ)</i> НОВІ МАТЕРІАЛИ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ЛІРНИКІВ.....	197
<i>Назар Божинський (Харків)</i> ВУЛИЩНЕ КОБЗАРЮВАННЯ: ЯК ЦЕ БУВАЄ 2017 р.....	214
<i>Віктор Мішалов (Торонто, Канада)</i> СПОГАДИ ПРО ГЕОРГІЯ КИРИЛОВИЧА ТКАЧЕНКА.....	217

Юрій Кабко (Запоріжжя)

ГУСЛА - ДАВНЬОРУСЬКИЙ СМИЧКОВИЙ ІНСТРУМЕНТ.

ПИТАННЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ..... 226

SUMMARY..... 232

АНОТАЦІЯ..... 232

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ 233

ЗМІСТ МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ТРАДИЦІЙНА БАНДУРА: МИНУЛЕ,
СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ» (2016 р.)..... 238